

Дело C-156/24

**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване:**

28 февруари 2024 г.

Запитваща юрисдикция:

Corte suprema di cassazione (Италия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

2 февруари 2024 г.

Жалбоподател:

STM srl.

Отвeтник:

Ministero della Giustizia

Предмет на главното производство

Касационно обжалване на съдебно решение, с което се постановява, че дори при забава в плащането на дължимите суми за предоставяне под наем на средства за подслушване на Procura della Repubblica (италианската прокуратура), не може да се начисли лихва за забава по смисъла на Законодателен декрет № 231/2002, тъй като правоотношението между страните (дружество наемодател и Ministero della Giustizia (Министерството на правосъдието, Италия) не може да се квалифицира като търговска сделка.

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Тълкуване, на основание член 267 ДФЕС, на правото на Съюза, по-специално на член 4, параграф 3 ДЕС, на член 47 от Хартата и на член 2, точки 1 и 2 и член 10, параграф 1 от Директива 2011/7/ЕС.

Преюдициални въпроси

1) Трябва ли принципът на лоялно сътрудничество, установен в член 4, параграф 3 ДЕС, основното право на ефективни правни средства за защита пред съд, закрепено в член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, както и Директива 2011/7/ЕС, и по-специално член 2, параграфи 1 и 2 от нея, да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба или практика, която: i) изключва квалифицирането като „търговски сделки“ по смисъла на Директивата на услугите, извършвани срещу възнаграждение от наемодателите по искане на прокуратурата; ii) като по този начин изключва прилагането на предвидените в директивата правила относно лихвите по отношение на предявеното вземане на наемодателите за услуги, предоставяни на прокуратурата?

2) Трябва ли принципът на лоялно сътрудничество, установен в член 4, параграф 3 ДЕС, основното право на ефективни правни средства за защита пред съд, закрепено в член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, както и Директива 2011/7/ЕС, и по-специално член 10, параграф 1 от нея, да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба или практика, която не предвижда определен срок за плащане на възнагражденията, дължими на доставчик на услуги, и/или която предвижда също, че тези права могат да бъдат упражнени само чрез средствата за защита, предвидени в decreto del Presidente della Repubblica n. 115/2002 - Testo Unico in materia di spese di giustizia (Декрет № 115/2002 на президента на Републиката — Консолидиран текст относно съдебните разноски), и по-специално само чрез възражение срещу постановлението за плащане?

Основни разпоредби на правото на Съюза, на които е направено позоваване

Директива 2000/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета 29 юни 2000 г. относно борбата със забавяне на плащане по търговските сделки: съображения 5, 7 и 9

Директива 2011/7/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. относно борбата със забавяне на плащането по търговски сделки: член 2, точки 1 и 2 и член 10, параграф 1, както и съображения 3 и 4

Харта на основните права на Европейския съюз: член 47.

Основни национални разпоредби, на които е направено позоваване

Decreto legislativo del 9 ottobre 2002, n. 231 - Attuazione della direttiva 2000/35/CE relativa alla lotta contro i ritardi di pagamento nelle transazioni commerciali (Законодателен декрет № 231 от 9 октомври 2002 г. — Прилагане на Директива 2000/35/ЕО относно борбата със забавяне на

плащане по търговски сделки) (GURI, бр. 249 от 23 октомври 2002 г.) (наричан по-нататък „Законодателен декрет № 231/2002“), изменен с Decreto legislativo del 9 novembre 2012, n. 192 - Modifiche al decreto legislativo 9 ottobre 2002, n. 231, per l'integrale recepimento della direttiva 2011/7/UE relativa alla lotta contro i ritardi di pagamento nelle transazioni commerciali, a norma dell'articolo 10, comma 1, della legge 11 novembre 2011, n. 180 (Законодателен декрет № 192 за изменение на Законодателен декрет № 231 от 9 октомври 2002 г. за целите на пълното транспониране на Директива 2011/7/ЕС относно борбата със забавяне на плащането по търговски сделки в съответствие с член 10, алинея 1 от Закон № 180 от 11 ноември 2011 г.) (GURI, бр. 267 от 15 ноември 2012 г.): членове 1–5

Decreto del Presidente della Repubblica del 30 maggio 2002, n. 115 - Testo unico delle disposizioni legislative e regolamentari in materia di spese di giustizia (Декрет № 115 на президента на Републиката от 30 май 2002 г. — Консолидиран текст на законовите и подзаконовите разпоредби в областта на съдебните разноски) (редовна притурка към GURI, бр. 139 от 15 юни 2002 г.) (наричан по-нататък „TUSG“):

Член **168**: „1. Плащането на възнагражденията на съдебните помощници [...] се извършва с мотивирано постановление за плащане на магистрата, разглеждащ делото. 2. Постановлението се съобщава на бенефициера и на страните, включително на прокурора, и подлежи на предварително изпълнение [...]“.

Член **168 bis**: „1. Плащането на разходите, свързани с услугите, посочени в член 96 от decreto legislativo 1° agosto 2003, n. 259 (Законодателен декрет № 259 от 1 август 2003 г.), както и на разходите, свързани с използването на тези услуги, се извършва незабавно с постановление за плащане на прокурора, който е поискал или е издал разрешението за извършване на действия по подслушване. [...] 3. Срещу постановлението за плащане може да бъде подадено възражение на основание член 170“ и

Член **170**: „1. Срещу постановлението за плащане, издадено в полза на съдебния помощник, [...] бенефициерът и страните в производството, включително прокурорът, могат да подадат възражение. Възражението е уредено в член 15 от decreto legislativo 1° settembre 2011, n. 150 (Законодателен декрет № 150 от 1 септември 2011 г.)“.

Кратко представяне на фактите и главното производство

- 1 Със заповед за изпълнение Tribunale di Catanzaro (Първоинстанционен съд Катандзаро, Италия) разпорежда на Ministero della Giustizia (Министерството на правосъдието, Италия) да заплати на STM srl суми, включващи лихва за забава, на основание членове 4 и 5 от Законодателен декрет № 231/2002, като възнаграждение за дейността по отдаване под наем на електронно оборудване за подслушване на телефонни разговори и

проследяване със специални средства, извършена от това дружество в полза на няколко прокуратури.

- 2 **Ministero della Giustizia** (Министерството на правосъдието) подава възражение пред същия съд, който със съдебно решение отменя заповедта за изпълнение и признава на STM вземане без лихви за забава. Всъщност този съд приема, че услугите, свързани с подслушването и наблюдението със специални средства, не попадат в обхвата на търговските сделки, за които се плаща възнаграждение по критериите на Законодателен декрет № 231/2002, а в обхвата на дейностите на съдебните помощници, за които се плаща възнаграждение по критериите на член 168 и сл. от TUSG.
- 3 Обжалваното първоинстанционно съдебно решение е потвърдено във въззивното производство. STM подава касационна жалба срещу въззивното решение пред запитващата юрисдикция.

Основни доводи на страните в главното производство

- 4 **Според дружеството жалбоподател** дейността му по предоставяне на услуги по отдаване под наем на оборудване е търговска сделка по смисъла на Директива 2011/7/ЕС, тъй като представлява предоставяне на услуги срещу заплащане на цена, и следователно трябва да води до начисляване на лихва за забава в случай на забавено плащане.
- 5 Обстоятелството, че услугата е поискана от прокурор, не е пречка за такава квалификация. Всъщност последният, като разрешавал използването на оборудването за подслушване, извършвал същинско приемане на предложението на дружеството доставчик, и по този начин влизал в договорни отношения с него, подчинени на обичайните правила в областта на задълженията и договорите.
- 6 Дори ако напротив въпросните отношения бъдат определени като публични и поради това плащането бъде обосновано от законово задължение като представляващо съдебни разноски, наемодателят във всички случаи следва да получи лихва за забава и следва да може да предяви вземането си и по начин, различен от изрично предвидения в TUSG, а именно постановлението за плащане. Всъщност това постановление, след като бъде издадено, а) само се съобщава на страната, а не се връчва заверен препис от него, така че ако кредиторът иска да пристъпи към изпълнение, той трябва първо да получи препис и да плати предварително съответните разноски; б) не предвижда решение относно лихвата (законна или за забава) и в) може да бъде оспорено само на основание член 170 от посочения консолидиран текст. Освен това, г) не е предвиден срок за издаването на постановлението за плащане.
- 7 **Според Ministero della Giustizia** (Министерство на правосъдието) обаче, от една страна, актът на разрешаване на използването на частно оборудване представлявал упражняване на публични правомощия на публичната

администрация, а от друга страна, прокурорът нямам правомощието да обвързва договорно публичната администрация.

Кратко представяне на мотивите за преюдициалното запитване

- 8 До 2004 г. не е имало изрични разпоредби за регулирането на разходите за подслушване. Член 5, алинея 1, буква i-bis от TUSG, въведен с Legge n. 311/2004 (Закон № 311/2004), включва към бюджетните разходи, , които се предвиждат авансово, както разходите за дейности по проследяване, за които телефонните оператори са задължени по закон, така и свързаните с тези дейности разходи. И за двата вида разходи член 168 bis от TUSG, въведен с dlgs. n. 120/2018 (Законодателен декрет № 120/2018), предвижда, че те следва да се заплащат със съдебно постановление съгласно член 168 от TUSG.
- 9 Според установената практика на Corte di cassazione (Касационен съд) този законодателен избор показва волята на законодателя: а) наемането на оборудване от частни лица, както и евентуалното обслужване от съответния персонал, да се считат за строго присъщи на наказателния процес, и б) съответните разходи да се включат като извънредни разходи към разходите на правосъдието, следователно без свободно договаряне, както по отношение на етапа на плащане, така и по отношение на етапа на възражение. Следователно, съгласно тази насока, тези разходи могат да бъдат изплатени само от прокурора в производството, като се изплащат „незабавно“ (член 168 bis), с мотивирано постановление, което става окончателно при липса на възражение на основание член 170 от TUSG и което представлява основание за заплащане на разходите съгласно член 171 от TUSG.
- 10 Според запитващата юрисдикция обаче подобен подход може да ограничи ефективната съдебна защита на наемодателя, тъй като изключителното позоваване на TUSG премахва възможността наемодателят евентуално да предяви вземанията си чрез иск за издаване на заповед за изпълнение. По този начин дружество като настоящия жалбоподател не само няма право на лихва за забава, но и е длъжно да търпи забавяния, често значителни, докато бъдат признати неговите основания (TUSG не предвижда никакъв срок за издаване на постановление за плащане от компетентния съд), то няма средство, за да започне производство за защита на вземането си, дори ако то е било признато (постановлението за плащане не се предоставя изцяло) и може да постави под въпрос размера на плащането само при условията и реда, изрично предвидени за тази цел в член 170 от TUSG.
- 11 Тези последици, които произтичат от досегашната установена насока на Corte di cassazione (Касационен съд), пораждаят съмнения в настоящия съдебен състав, разглеждащ спора, относно съвместимостта ѝ с правото на Съюза. Всъщност е възможно да се установи: а) евентуално противоречие с

правната уредба на Съюза, транспонирана в националното право, в областта на борбата със забавянето на плащането по търговските сделки, както и б) конкретното нарушение на член 10, параграф 1 от Директива 2011/7, съгласно който кредиторът следва да може да разполага с изпълнително основание в рамките на 90 дни от постановлението за плащане, и накрая, в) противоречие с основното право на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес (член 47 от Хартата).

Поради това се иска преюдициално тълкуване на съответната правна уредба.

- 12 Запитващата юрисдикция посочва, че по жалба на жалбоподателя срещу Италия е в ход производство за установяване на неизпълнение на задължения (INFR (2021) 4037) съгласно член 258 ДФЕС; Европейската комисия счита, че като не включва наемането на разглежданото оборудване сред търговските сделки, италианската правна уредба лишава дружествата наемодатели от защитата, произтичаща от Директивата относно забавянето на плащането.

С оглед на това производство и големия брой спорове между дружествата наемодатели и прокуратурата, се иска ускорено разглеждане на преюдициалното запитване.